

Pressemeddelelse

Forskningsstyrelsen

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Til:
Folketingets udvalg for Videnskab og Teknologi
Christiansborg

Danish Research Agency

Ministry of Science
Technology and Innovation

8. december 2005

Forskningsstyrelsen

Artillerivej 88
2300 København S

Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post forsk@forsk.dk
Netsted www.forsk.dk
Cvr-nr. 1991 8440

PRESSEMEDDELELSE

9 nye spændende forskningsbevillinger har fået støtte fra FNU

Forskningsrådet for Natur og Univers støtter Galathea.

Forskningsrådet for Natur og Univers (FNU) har afsluttet sin efterårsuddeling. Af rådets efterårspulje på ca. 130 mio. kr. gik 5,7 mio. til 9 spændende forskningsprojekter, der skal med på Galathea 3 ekspeditionen.

De ni projekter, som får støtte fra FNU, spænder vidt – fra seismiske undersøgelser af havbunden ud for Grønlands vestkyst over globale studier af kuldioxid udvekslingen mellem havet og atmosfæren til udbredelsen af tropiske havgræsser.

Vedlagt til orientering en pressemeddelelse fra Forskningsrådet for Natur og Univers. Pressemeddelelsen udsendes mandag den 12. december 2005.

Venlig hilsen

Birgitte Ehrhardt
Informationschef
Direkte tlf. 35 44 63 56
E-mail: be@forsk.dk

Ref. Birgitte Ehrhardt
Telefon 3544 6356
Telefax 3544 6201
E-post be@forsk.dk

Forskningsstyrelsen

Ministeriet for Videnskab
Teknologi og Udvikling

Forskningsrådet for Natur og Univers støtter Galathea 3

Forskningsrådet for Natur og Univers har afsluttet sin efterårsuddeling. Ni af de forskningsprojekter, der er udvalgt til at komme med ombord på Galathea 3, er nu sikret finansiering takket være en bevilling fra FNU.

Forskningsrådet for Natur og Univers (FNU) har afsluttet sin efterårsuddeling. Af rådets efterårspulje på ca. 130 mio. kr. gik 5,7 mio. til 9 spændende forskningsprojekter, der skal med på ekspeditionsskibet Vædderen, når det til september næste år stævner ud på den syv måneder lange Galathea 3 ekspedition.

Dansk forskning vil gerne ud

Forskningsrådet for Natur og Univers glæder sig over, at så mange højt kvalificerede forskere og forskergrupper har taget udfordringen fra Galathea 3 op.

"Vi kan tydeligt se, at mange forskere har haft blik for den brede vifte af spændende forskningsmæssige perspektiver, sejlruten åbner op for. Vi kan også se, at mange af dem har tænkt meget grundigt over, hvordan deres forskning bedst muligt kan formidles, så den appellerer til de unge," siger FNU's formand, forskningsprofessor, dr.scient. Lars Stemmerik, GEUS.

Åben konkurrence på kvalitet

Han understreger samtidig, at de 18 ansøgninger om støtte til Galathea 3, som FNU har modtaget, er indgået i den almindelige konkurrence om rådets midler.

"Kvalitet og åben konkurrence om midlerne er omdrejningspunktet i forskningsrådenes arbejde. Vi har ikke afsat en særlig pulje til Galathea 3. De ni projekter, der nu har fået støtte, har fået det i hård konkurrence med de i alt 250 ansøgninger, der er indsendt til FNU's efterårsuddeling," forklarer Lars Stemmerik.

Bred vifte af spændende projekter

De ni projekter, som får støtte fra FNU, spænder vidt – fra seismiske undersøgelser af havbunden ud for Grønlands vestkyst over globale studier af kulddioxid udvekslingen mellem havet og atmosfæren til udbredelsen af tropiske havgræsser. På de følgende sider kommer en kort beskrivelse af de ni Galathea 3 projekter, der er støttet af FNU.

Den samlede liste over FNU's bevillinger ved efterårsuddelingen 2005 kan ses på Forskningsstyrelsens hjemmeside: www.forsk.dk/FNU/nyt

Yderligere oplysninger om FNU's efterårsuddeling:

FNU's formand, forskningsprofessor, dr.scient. Lars Stemmerik, telefon: 38 14 27 28, mobil: 23 65 08 52 eller e-mail: ls@geus.dk.

Forskningsstyrelsen, sekretariatet for FNU: Fuldmægtig Mette Holm, telefon 35 44 62 22 eller e-mail: mho@forsk.dk.

Danish Research Agency

Ministry of Science
Technology and Innovation

**Forskningsrådet for Natur og
Univers (FNU)**

12. december 2005

Forskningsstyrelsen

Artillerivej 88
2300 København S

Telefon 3544 6200
Telefax 3544 6201
E-post forsk@forsk.dk
Netsted www.forsk.dk
Cvr-nr. 1991 8440

Ref. Birgitte Ehrhardt
Telefon 3544 6356
Telefax 3544 6201
E-post be@forsk.dk

Projekt: The marine carbon cycle from North to South along the Galathea route.

Forskere fra fem forskellige forskningsinstitutioner i Danmark (AU, DMU, DMI, KU og Risø) har modtaget 1,5 mio. kr. fra Forskningsrådet for Natur og Univers til at undersøge, hvilken betydning havet har for absorptionen af den "ekstra" CO₂, som er skabt på grund af menneskets aktiviteter. Målingerne vil blive foretaget på hele Galathea 3 ekspeditionens rute og vil give forskerne en enestående mulighed for at udvikle et globalt estimat af udvekslingen af kuldioxid mellem havet og atmosfæren. Yderligere oplysninger: Professor, Katherine Richardson Christensen, Afd. for Marin Økologi, Biologisk Institut, Aarhus Universitet.

Projekt: Fylogeni og taksonomi af tropiske, fritlevende furealger – artsdiversitetsundersøgelse i en moderne kontekst.

Tropiske, fritlevende furealger er encellede alger med en enestående opbygning og mange specielle former. Når nøgne furealger dør, mister de celleformen og kan ikke længere genkendes. Tilstedeværelsen af et panser gør derimod, at celleformen bevares. Vores viden om de pansrede furealger er derfor mere detaljeret. Forskergruppen i dette projekt vil indsamle vandprøver for at beskrive artsrigdommen af specielt de nøgne furealger. Projektet er baseret på moderne analysemetoder, hvor der anvendes gensekvenser og digitalt optageudstyr monteret på mikroskoper til fotodokumentation. Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget 268.796 kr. som støtte til dette projekt. Yderligere oplysninger: Lektor, ph.d. Niels Daugbjerg, Biologisk Institut, Københavns Universitet.

Forskningsstyrelsen

Projekt: Tropiske havgræssers udbredelse samt samspil med kulstof- og nærings-saltpuljerne i karbonatsedimenter.

Dette forskningsprojekt tager tråden op fra tidligere Galathea ekspeditioner ved at fokusere på den biologiske mangfoldighed i Caribien. Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget 160.000 kr. til projektet om tropiske havgræssamfund. Havgræsenge fungerer som opholds- og skjulested for en lang række organismer, herunder fiskeyngel som senere migrerer til korallrev og åbne oceaner, og har således stor betydning for strukturen og funktionen af de kystnære økosystemer. Projektet sætter fokus på næringssaltes betydning for havgræssernes udbredelse og populationsdynamik. Yderligere oplysninger: Ph.d. Marianne Holmer, Biologisk Institut, Syddansk Universitet.

Projekt: Betydningen af klima og isolationsgrad på biologiske samspil og biodiversitet i søer – fra højarktisk til troperne, fra kontinenter til øer og fra fortid til nutid med sigte på fremtiden.

Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget 450.840 kr. til dette projekt om søer langs Galathea 3 ekspeditionens rute. Formålet med projektet er at tilvejebringe ny viden om biodiversiteten og det biologiske samspil i søer, der ligger i forskellige klimazoner og har forskellig artsrigdom. På ekspeditionen undersøges søer i SV Grønland, på Salomonøerne, Tasmanien og Azoerne. I hvert område udvælges 15-30 søer, der har forskellig dybde, næringsstofniveau og som ligger i forskellig højde over havet. Der foretages analyser af søerne, som de er i dag og af udviklingen igennem de seneste 2-300 år baseret på korte borer. Resultaterne vil bl.a. kunne bidrage til at forstå, hvordan ændringer i klimaet påvirker biodiversiteten i søer. Yderligere oplysninger: Professor, dr.scient. Erik Jeppesen, Danmarks Miljøundersøgelser.

Projekt: Et globalt perspektiv på opløst organisk stof og verdens mindste organismer.

Formålet med projektet er at undersøge havets indhold af opløst organisk stof. I oceanerne findes opløst organisk stof i meget lave koncentrationer, men de enorme mængder af vand i havene betyder, at det er en af de største puljer af kulstof på Jorden, lige så stor som mængden af CO₂ i atmosfæren. I dag findes isolerede målinger fra en del områder, men der findes ikke nogen samlet undersøgelse af oceanerne med brug af ensartede metoder og instrumenter. Det bliver muligt under Galathea 3 togtet. Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget **769.200 kr.** til projektet. Yderligere oplysninger: Seniorforsker, adjungeret professor Stieg Markager, Afdeling for Marin Økologi, Danmarks Miljøundersøgelser.

Projekt: Planktondynamik i Andamanerhavet – nye veje i fødenettet.

De tropiske have udgør 42 procent af den samlede havoverflade. Alligevel er vores viden om biodiversiteten, produktionen og omsætningen i havene meget begrænset. Dette projekt i Andamanerhavet vil undersøge omsætningsvejene i et tropisk pelagisk økosystem med høj biodiversitet. Forskersteamet bag projektet har identificeret fem centrale problemstillinger for bedre at forstå, hvordan et marint tropisk økosystem med høj artsdiversitet fungerer. Forskningsrådet for Natur og Univers har valgt at bevilge **494.630 kr.** til dette formål. Yderligere oplysninger: Professor, ph.d., dr.scient. Torkel Gissel Nielsen, Afdeling for Marin Økologi, Danmarks Miljøundersøgelser.

Forskningsstyrelsen

Projekt: Geomicrobiology of oceanic oxygen deficiency zones, GOODZ.

Tilstedeværelsen af ilt tillader eksistensen af flercellede organismer i størstedelen af verdenshavene. Der findes dog også dele af havene, der er karakteriseret af vedvarende iltmangel og hvor kun mikroorganismer kan leve. Disse iltvindszoner (ISZ) udgør ca. 2 procent af havenes areal, men er meget vigtige for Jordens stofkredsløb. Områderne kendetegnes af en høj primærproduktion i vandsøjlen og en stor ophobning af organisk stof på havbunden. På Galathea 3 ekspeditionen gennemføres et omfattende studie af ISZ-regionerne i det Arabiske Hav og i havet ud for Peru. Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget **1.350.960 kr.** til dette projekt. Yderligere oplysninger: Lektor, ph.d. Bo Thamdrup, Biologisk Institut, Syddansk Universitet.

Projekt: Plate tectonics: From the initiation of continental rifting to the extinction of seafloor spreading – A deep seismic transect in Labrador Sea.

For 130 millioner år siden, da Grønland var landfast med Nordamerika, opstod der en sprækkezone i Labradorhavet mellem Grønland og Canada. Som følge af riftdannelsen blev skorpen stadig tyndere og til sidst blev der dannet ocean skorpe mellem Grønland og Canada. Forskergruppen vil ved hjælp af et refraktionsseismisk eksperiment forsøge at fastlægge tidspunktet for oceandannelsen, samt studere processerne i overgangszonen mellem kontinent og ocean. Forskningsrådet for Natur og Univers støtter dette projekt med **550.000 kr.** Yderligere oplysninger: Seniorforsker, ph.d. Thomas Funck, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse (GEUS).

Projekt: Kvartærgeologi i den Vestgrønlandske kontinentalsokkel ved Sisimiut.

Forskningsrådet for Natur og Univers har bevilget **160.116 kr.** til dette projekt, som skal gennemføres på den del af Galathea 3's rute, der løber langs den Grønlandske vestkyst. Gruppen vil foretage seismiske undersøgelser og tage boreprøver af lagene i havbunden. Projektet vil forsøge at datere den første kuldeperiode med isfremrykning henover shelfen, samt skaffe viden om de klimatiske forhold under istiderne. Specielt vil der blive

lagt vægt på bedre at forstå strømforholdene og dyrelivet i havet i de varme perioder, så vi måske kan få et billede af fremtidens miljø i området. Yderligere oplysninger: Lektor, mag.scient. Holger Lykke-Andersen, Geologisk Institut, Aarhus Universitet.

Det Frie Forskningsråds rolle

Det Frie Forskningsråd (DFF) har – gennem de fem faglige forskningsråd – ydet forskningsfaglig rådgivning til Galathea 3. DFF har således bistået Galathea med rådgivning vedrørende rejseruten, ligesom DFF har vurderet den forskningsfaglige kvalitet af de ansøgninger, som Galathea har modtaget.

På baggrund af rådgivningen fra DFF har ekspeditionsfonden udvalgt i alt 55 projekter til Galathea 3. De 55 projekter fordeler sig på: 28 biologi, 8 geologi, 7 klima/miljø og 12 kultur/historie, derunder 17 delprojekter.

Forskningsstyrelsen

Med venlig hilsen

Birgitte Ehrhardt
Informationschef